

Από την ποίηση της «Διασποράς»

Παναγιώτης Νούτσος*

Στην Αυστραλία, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, μετά από μια επώδυνη ανάδυση και εφαρμογή της «πολυπολιτισμικής» της πολιτικής, δηλαδή μιας ορισμένης συστοίχισης των μηχανισμών ιδεολογικής ηγεμονίας με την εθνική σύνθεση του αυστραλιανού κράτους, η ελληνική περιλαμβάνεται στις εννέα «επικρατέστερες γλώσσες». Αποτελεί τη γλώσσα της ελληνικής παροικίας: η επικοινωνιακή και πολιτιστική της λειτουργία διατηρείται αμείωτη στην κοινοτική οργάνωση, στην οικογένεια (όπου η γλωσσική απόκλιση της νέας γενιάς εμφανίζεται πολύ χαμηλή), στην Εκκλησία, στον εργασιακό χώρο, στην πληροφόρηση (ραδιόφωνο, τηλεόραση, εφημερίδες, περιοδικά κ.τ.λ.), στην εκπαίδευση και στην καλλιτεχνική παραγωγή.

Από μια άποψη, ό,τι παρατηρείται στην αντοχή της γλώσσας και ειδικότερα μιας λογοτεχνίας που ανήκει στις «minorities» θα μπορούσε να επιβεβαιωθεί, με τις αναγκαίες βέβαια διαμεσολαβήσεις, και στον τρόπο εκδίπλωσης και εδραίωσης των συναφών σπουδών. Αν δηλαδή οι λογοτεχνίες αυτές εμπεριέχουν τη διάθεση αντίστασης στον κυρίαρχο λόγο των χωρών εγκατάστασης

των μεταναστών, με παρόμοια δυναμική ενδέχεται να σφραγιστεί η μελέτη του συνόλου της πνευματικής υπόστασης των αποδήμων, τόσο ως προς τον πολιτισμό της γενέτειρας όσο και ως προς τα ιδιαίτερα «αντισώματα» που καλλιέργησαν για να αντιμετωπίσουν το συμβολικό πλέγμα της «αφομοίωσης» και να περισώσουν «ενιαία ή κάπως τραυματισμένη» τη «φαντασιακή» τους κοινότητα («imagined community»).

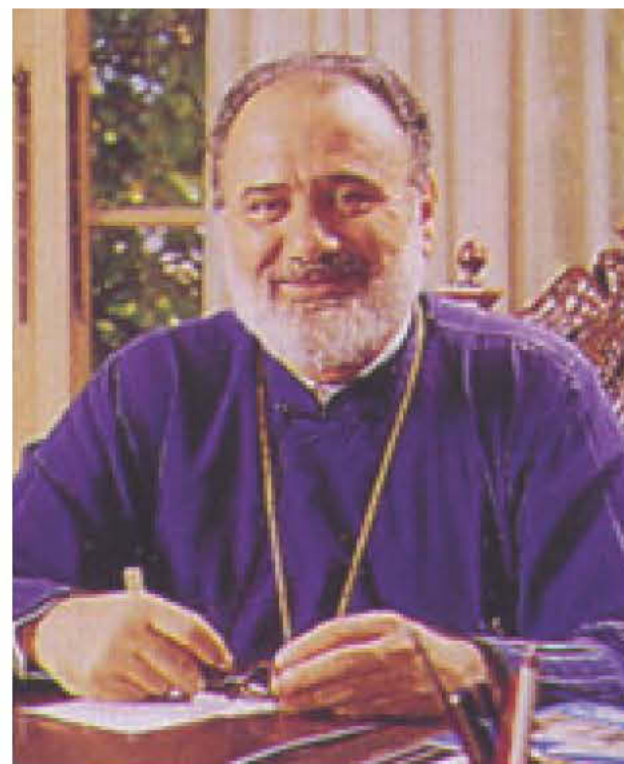
Κάποτε από τη λογοτεχνία της ελληνικής Διασποράς αποκρυσταλλώνεται μια άλλη εκδοχή για την πατρίδα, περισσότερο καθημερινή και οικεία (Η άλλη εκδοχή, 1991, 32): «Ελλάδα δεν είναι ο Ολυμπος / μήτε ο Παρθενώνας / μήτε ακόμη κι η Αγια-Σοφιά. / Είναι ο τρόπος που πίνεις κρασί / κι ακόμη ακριβέστερα / το πώς παραμιλάς στο μεθύσι».

Συνεχίζω με τον ίδιο ποιητή τον οποίο συναντήσαμε για πρώτη φορά στην Cleveland St. του Σίδνεϊ (1.12.1994). Από την πίεση στην ποίηση; Προσπαθώ να διακρίνω σε πόση υπερένταση διοικητικής ρουτίνας ανταποκρίνεται, ως ισχυρό πάντως αντίδοτο, το «καταφύγιο» της ποιητικής δημιουργίας του Χαρκιανάκη. Λιτό γεύμα (το «τυρί» είναι από σόγια) στην Αρχιεπισκοπή. Εξομολόγηση πνεύματος ανυπόκριτη στην τρίωρη πανδαισία. Εξήγησα στον παριστάμενο Βρασίδα ότι το μείζον ζήτημα είναι τα ποιήματα ποιητικής (βλ. Ελληνοαυστραλία, 1996, 235-237). Για παράδειγμα: «Γύρω του εμπορεύονται ή απλώς πλήττουν / αυτός γράφει στίχους / που θα πει: / φοβερίζει το άγνωστο / ξορκίζει σαν πρωτόγονος το σκοτάδι / μονολογεί / μικρό παιδί που παίζει στα χώματα. / Τέτοια νομίσματα δεν έχουν πέραση / στην αγορά όμως εναντιώνονται στο θάνατο / είναι κι αυτό επίκληση ζωής».

Επίσης από τους Σπασμένους συνειρμούς: «Ποιος θα μας μάθει τη νέα τάξη πραγμάτων / που εισπνέεται η ποίηση;... / όλους τους ευαίσθητους και ταπεινούς / που δεν τολμούν να πιστέψουν / στην οριακότητα των ρεόντων / τους λένε ονειροπόλους και τους χλευάζουν / δίχως ντροπή ή κάποιο δισταγμό / οι φαρισσαϊκώς ισορροπημένοι...».

Ο δεσπότης του Redfern που εξοικονομεί καιρό για των «λέξεων την αρτιμέλεια», τον «μόνο θησαυρό που μένει ασύλητος», διευκρινίζει στα Υγρά τοπία τα «καθήκοντα του ποιητή»: «Συντηρώντας μέσα του συγχρόνως / και τις τρεις ηλικίες / έχει καθήκον να βοηθήσει / τα παιδιά να εξοικειωθούν με τα φαντάσματα, / τους γέρους να μη φοβούνται τους πραγματικούς εφιάλτες, / κι όλους τους ενδιάμεσους να μην κουρασθούν ποτέ / από γέρους και παιδιά».

Ο έκτοτε φίλος ιεράρχης απομυθοποιούσε τη δύναμη του «Τρωτού Δον Κιχώτη»:

«Επρεπε να γνωρίσεις την εξαθλίωση / των μηχανισμών προσυθημένης αξίας / για να πιστέψεις πως το μπόι του ανθρώπου / το μετρά μόνο η ευαισθησία / όπως εκφράζεται σε διαδοχικές παραιτήσεις». (Νοσταλγία παραμέτρων, Αθήνα 1990, 77).

Ο φίλος ιεράρχης δεν θεματοποιούσε μόνο τους αγγέλους ως συνομιλητές του ποιητή, αλλά και την εξίσωση της ουτοπίας που άλλοτε ταυτίζεται με την αγάπη ή την «απόλυτη μοναξιά» και την «αυτοεξυπηρέτηση στα απολύτως αναγκαία» και άλλοτε αποστρέφεται την πρωτοτυπία ως «αφιλάνθρωπη ουτοπία» και τη ζωή τη «σπαταλημένη στον αστερισμό της ουτοπίας», βιώνοντας τη «διπλή ορφάνια» ως «απόμακρος» από την πατρίδα και συνάμα «ύποπος και ξένος» στη «θετή πατρίδα»: «Έχει το νέκταρ των Μουσών μίαν άλλη γέυση / όταν το γεύσαι άστεγος / στη δεσποτεία των τεσσάρων ανέμων...». Νοσταλγία παραμέτρων, 25, 78, 107. Σκεύη κεραμέως, Αθήνα 2006, 109, 80. Το άλγος της παρρησίας, Αθήνα 1996, 107). Με κατακλείδα την ευστοχία των στίχων της Νοσταλγίας παραμέτρων: «Όσοι δημιουργούν έξω από την πατρίδα / έχουν διαλέξει δυο φορές το περιθώριο: / για τη γενέτειρα απόμακρος κι ανυπολόγιστος / για τη θετή πατρίδα ύποπος και ξένος...».

Ο Στυλιανός Χαρκιανάκης εδώ και λίγες εβδομάδες «αναπαύεται» στη γη της Νέας Ουαλίας. Πολύ νωρίς όμως μας είχε διαβεβαιώσει: «Οι στίχοι μου δεν είναι φωνές / μήτε καν θέσεις ή αντιθέσεις. / Απλώς υπαινίσσονται το μυστήριο... / Αν όμως έχεις του παιδιού την αγνότητα / θα βρεις πώς ενώνονται / για να ξαναγίνει / ο κόσμος ολόκληρος». (Πηγή: Εφημερίδα Συντακτών)

* ομότιμος καθηγητής Κοινωνικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ & ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

- Αγοραπωλησίες ακινήτων
- Αγοραπωλησίες επιχειρήσεων
- Οικογενειακό Δίκαιο
- Διαθήκες - Κληρονομίες - Περιπτώσεις ελλείψεως διαθήκης
- **Probate (αποδοχή κληρονομιάς)**
 - Πληρεξούσια
 - Όλων των ειδών ασφαλιστικές αποζημιώσεις

Ζητήστε τον Ιορδάνη Αντωνόπουλο

Το πρώτο ραντεβού δωρεάν

Τηλ.: 9796 3511

Suite 24, 432 Chapel Rd, Bankstown

jordan13@bigpond.net.au

12667